

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bp.

(Hely)

1929. IX. 7

(Idő)

(Köt. v. füz.) (

Osztályozás

Tárgy

425.94

Hely

Idő

"1929"

Személy

Scitovszky Béla nem a belügyminisztérium, hanem a főváros báltermét restauráltatta az Országos Levéltárban

Nemrégiben zajlott le fényes külsőségek közt annak a díszteremnek a megnyitása, amelyet Scitovszky Béla belügyminiszter restauráltatott a belügyminisztériumban, a régi levéltári részben. A szegény Magyarország ezernyi gondja közt megkönnyebbülve vette tudomásul, hogy jelenlegi belügyminisztere nem tűrhette azt, hogy az egykori Clarissa-kolostor nagyterme romokban álljon s hogy a belügyminiszter, költséget nem kímélve, visszaállította ezt a termet, a maga eredeti stílusában és pompájában. Az aggodalmaskodókat a kulturézékre való hivatkozással hallgattatták el. S akik azt kérdezték, hogy milyen költségvetési tétel terhére adta ki a belügyminiszter az átalakításra ezt a több százezer pengőt, azoknak Scitovszky Béla olimpiai magasságból azt felelte akkor, hogy vannak különleges alapjai, amelyek fölött a miniszter szabadon rendelkezik. Ez a válasz korántsem nyugtatta meg az országot, sőt akadtak emberek, akik már akkor különböző feladatokat is találtak a belügyminiszteri alapok számára, mint táncterme restaurálását. Azt mondták, hogy jobban tette volna a miniszter, ha ezt a fölösleges pénzt, például, nyáriruhákba fekteti és ezekkel a nyári-

ruhákkal váratlanul meglepi a rendőrtengységet, amelyik a kánikulai hőségben irtózatot kinokát áll ki a lángokban álló pesti utcákon.

Az egykori klostrom-terem restaurálásának nem sok célja volt, mert azt senki se hiszi el, hogy a belügyminisztérium tisztviselőinek olyan jól megy soruk, hogy nekik külön bálteremre lenne szükségük. A közvélemény azzal a savanyu örömmel vette tudomásul a pazar táncterem megalkotását, hogy a belügyminiszter ellenállhatatlan esztétikai érzékének engedett, amikor ezt a műemléket megmentette az enyészettől és a pusztulástól.

Kié az új díszterem?

Magyarországon vannak még tudósok, akik régi okiratok tanulmányozásával foglalkoznak. Gyerekjáték volt ezeknek a tudósoknak az, hogy a levéltárakból kiássák a Clarissák dísztermére vonatkozó adatokat. Hiteles okmányok igazolják azt, hogy ezt a kolostort, amikor II. József császár 1786-ban eltörölte az egyházi rendeket, az ország házává tette s legelőször a Kuria költözött be falai közé. Ugyanakkor azonban a császár megengedte azt, hogy Buda városa a regálejog alapján bálkat rendezzen s e bálkat rendezésére át-

adta a városnak ezt a dísztermet. A város teljesen ingyen kapta meg ezt a termet, itt tartották meg a nagy farsangi bálkat, sőt, hogy hasznosítsa a termet, bérbe is adta később, még pedig a Várszínház igazgatójának, hogy a terem jövedelméből fedezhesse a színházi deficitet.

Több mint egy évszázadon át a város rendelkezett ezzel a teremmel. A kiegyezés után az épületbe beköltözött a belügyminisztérium, amelyik elfoglalta az egykori szomszédos Ferencs-klostrot is és a Clarissák termében akkor beszüntették a bálrendezéseket. Irattárnak használták.

A bürokrácia elfoglalt egy egész utcát

A kiegyezés után óriási lendületet kapott a bürokrácia. Gombamódrá szaporodtak a hivatalok, a belügyminisztérium terjeszkedni akart, építkezni akart s a két kolostor közt volt egy budai utca, ezt szemelték ki arra, hogy beépítik hivatalok számára.

Ennek az utcának a területe 842 négyszögöl volt s az utca, természetesen, a városé volt. A belügyminisztérium 1869-ben indította meg a tárgyalásokat a várossal aziránt, hogy adja el neki ezt az utcát, mert szüksége van új hivatali épületekre. Ez volt az első utca, amelyet fölfalt a rettegett bürokrácia. Mert a város hajlott az eladásra, 33.686 forintot kért a területért a belügytől, amelyik alkudozni kezdett s 1870 május 12-én aláírták az adásvételi szerződést, amelynek értelmében a város fölfaldozta azt az utcát a hivatalok

kedvéért s hosszas alkudozás után megelégedett 15.000 forinttal érte.

A város 1873-ban visszakérte a termet

Az adásvételi szerződésnek azonban van egy pontja, amelyik a régi Clarissa-teremről szól, tehát arról, amelyet Scitovszky Béla belügyminiszter az idén restauráltatott. Ez a pont azt mutatja, hogy a várost érzékenyen érintette az, hogy a bálrendezéssel kiszorították a teremből, mert mikor belement abba, hogy potom 15.000 forintért eladott egy utcát a belügynek, kikötötte, hogy ilyen olcsó ár mellett ellenszolgáltatásul visszakapja az elkönfiskált termet, amennyiben a belügynek nem lenne rá szüksége. Olyan komolyan vette a város ezt a rekompenzálást, hogy három év múlva, 1873-ban, már felírt a belügyhöz, hogy adja vissza a termet, mert kell a bálkat rendezésére.

A belügy azonban azzal tért ki a dolog elől, hogy neki szüksége van a teremre, irattárnak használja. A város, ugy látszik, hogy már akkor tehetetlen volt a felsőbbsséggel szemben, mert a teremhez való jogát nem firtatta tovább.

Megszűnt az Irattár: a termet vissza kell adni a fővárosnak

A terem azóta roskadásig megtelt poros aktákkal, körbefutó polcokon aludták örök álmukat benne a belügyi akták, majd az Országos Levéltár ügyiratai vonultak be az egykori bálterembe. Az ócska ügyiratok raktára volt s mivel mindig zsúfoltság volt, kétségtele-

...keresni ma denatoin vizsgáljuk, vagy éppen el is döntjük. De azt itt felvetnünk épp nekünk, — a történészeknek kötelességünk, nekünk, akik ily vizsgálatot — Semmelweis esetében — teljes joggal a magunk kutatási körébe esőnek ítélünk.

— E szinte egyedülálló esetben, első sorban és különösen mihozzánk illő, hogy az anyanemzet és a géniusz közötti szoros összefüggést megállapítsuk s hogy őszinte hódolattal hajoljunk meg a nemzet előit, amelyből e férfi származott és amely az ő személyében pazar ajándékot adott saját magának s az egész emberiségnek. Az orvosi érdekkörön belül alig van rá eset, hogy az egész világ orvosai részéről nagyobb és teljesebb hódolat illethetne meg nemzetet, mint Semmelweis esetében a magyart, amelynek öléből az igazi népboldogítás e herosa kikerült. Rajtunk, a természet- és orvostudomány német történészein kívül aligha van még más nemzeti alakulat, amely szívesebben és őszintebben róná le e hódolatot a magyar nemzet iránt, mint mi. — és pedig anélkül, hogy erre más ösztönzést nyertünk volna, mint azt, amely abban rejlik, hogy felismertük a nagy magyar orvos művének értékét és követeljük szívünk parancsoló sugallatát!

„Bölcsességed meglátja a jövőt:
Nem halad el melletted a múlt...“

— Vajjon kire lehetne e látnoki mondást nagyobb joggal vonatkoztatni, mint arra a nagy orvosra, akinek — nem mondhatjuk, hogy ölébe hullott, de igenis mélyreható kutató munkája árán megadatott, hogy az összefüggések meglátásával szert tegyen a hipokratesi prognostika teljességére.

Semmelweis műve

— Ő nemcsak felismerte, mi biztosítja ama sebek gyógyítását, amelyeket az áldás órája ejt a női testen, ami magában véve is felbecsülhetetlen értékű cselekedet: Ő ismereteket feltáró eredményeiben még lényegesen tovább jutott és ezt itt, ez ünnepélyes órában határozottsággal ki kell emelnünk, mert azt egyesek még mindig elakarják homályosítani, sőt elegenden vannak azok is, akik azt hiszik, hogy ezt el sem szabad ismerniök. Semmelweis világosan felismerte, mi okoz komoly, nem egyszer halálos veszedelmet és felismerte azt is, mi módon lehet az előbb elkerülhetetlennek hitt fertőzéses sebbajokat biztosan megelőzni. Semmelweis Ignác Fülöpnek világosan szembeszökő érdeme, való igaz, a gyermekágyi láz biztos megelőzése. Alapjában véve azonban az egész antisepsis és asepsis meglátása és gyógytani jelentőségük felismerése, másszóval: azok megelőző hatalmának teljes megértése: ez Semmelweis műve. Ez áldást terjesztő cselekedete, s e mélységes igazság megismerése sodorta őt utóbb heves küzdelmekbe és érette szenvedett tudományos martíriumot is. Ez az ő tragikum, amely megkapja szívünket. Mi, a ter-

továbbá több agrárpárti emigráns. A támadók két csoportba oszolva körülvették nyugat felől a bolgár őrszemet, miután átlépték az *Erna* és *Jablancza* folyókat, amelyek ezen a helyen a határt alkották. Ezután több kézigranátot dobtak a bolgár őrházra, úgy, hogy annak ajtaja betört, a bolgár katonák pedig az ablakokon másztak ki, hogy a községi bíró vezetésével odasiető falubeliekkel együtt elhárítsák a támadást. A küzdelem fél óra hosszat tartott s egy *Dimitrov* nevű katona megsebesült. A szerb katonatiszt nem volt hajlandó érintkezésbe lépni a bolgár tiszttel, hogy megindítsák az incidens ügyében a vizsgálatot, még pedig azzal az ürüggyel, hogy a szemben lévő szerb őrház *nem tartozik az ő körzetébe*, a szerb katonák pedig nem az ő osztagából

valók. A 15. számú bolgár őrházat szerb katonák most már másodizben támadták meg.